Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI

W I L B I

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) MAŁA POHULANKA 10—7.

Nr. Wilno, dnia 30 marca 1935 r.- 1257.-

T r e ś ć n u m e r u:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

x

x x

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

Kolejna korespondencja Gustainisa z Warszawy."Liet.Aidas" Nr.72 z 28.III.1935 r.Korespondencja p.t."Józef Piłsudski". Streszczenie:

19 marca Warszawa uroczyście obchodziła imieniny Józefa Piłsudskiego. Do imienin tych przygotowywała się równie uroczyście. Milczała jedynie prasa opozycyjna. Opozycja gdzie tylko może, tam Piłsudskiemu dokucza. Postąpił tak profesor historji endek Wacław Sobieski, który wydał w r.b. historję Polski w języku francuskim. W książce tej, pisząc o bitwie warszawskiej w 1920 r., twierdzi Sobieski, iż Piłsudski wybrał plan gen.Rozwadowskiego, dzięki któremu bitwa nad Wisłą została wygrana. Stronnicy Piłsudskiego bardzo się oburzyli na Sobieskiego.

W praktyce Marszałek Piłsudski rozstrzyga o wszystkich ważniejszych sprawach państwowych. Zachodzi kwestja, komu przypadnie spadek po Piłsudskim. Zdaje się, że zatroszczono się już o to. Nowa konstytucja daje prezydentowi szerokie pełnomocnictwa. Z tego wynika, że Piłsudski całą swą faktyczną władzę zamierza przekazać prezydentowi posiadającemu szerokie prawa. Kto będzie tym prezydentem - narazie nie wiadomo. Niewątpliwie jednak jeden z bliskich Piłsudskiemu ludzi.

Jedną z charakterystycznych cech obecnej polityki polskiej jest tajemniczość. Bardzo mało osób zna tajemnice państwowe, a jeszcze mniej wszystkie plany Piłsudskiego. Największą tajemnicą jest sam Piłsudski. Wszyscy wiedzą, że Piłsudski jest litewskiego pochodzenia. W Warszawie krąży wersja, iż Goering podczas polowania białowieskiego zapytał Piłsudskiego, jakby Polska spojrzała na konkretniejsze poczynania niemieckie względem Litwy. Piłsudski miał mu odpowiedzić: "Nie zapominajcie, że jestem Litwinem". "Tygodnik Ilustrowany" podaje o litewskości Piłsudskiego następujące informacje: Ojciec Piłsudskiego pochodzi z litewskiej rodziny Ginejtisów /Ginetów/. Przodek Ginejtisów był posłem Jagiełły, który prosił w imieniu Jagiełły o rękę Jadwigi. W 1625 r. rodzina Ginejtisów przyjęła nazwisko Piłsudskich. Matka Piłsudskiego również była Litwinką/Billewiczówna/. Tak więc rodzina Piłsudskich jest starym rodem litewskim. Polacy dobrze o tem wiedzą i dlatego miano Litwina wysoko w Polsce stoi. Niestety Litwinom nie jest wcale lżej od tego. Litwini mają wiele powodów do gniewania się na Piłsudskiego, zwłaszcza za Żeligowskiego i za politykę polonizacyjną w Wileńszczyźnie. Litwini mogą Piłsudskiemu też czynić zarzuty za jego oderwanie się od swoich. Jednak z polskiego punktu widzenia Piłsudski jest wielkim mężem stanu, z którym mało się kogo da porównać.-

Kronika.

Sprawa zjazdu prawników bałtyckich. Prasa kowieńska /z 28.III.1935/:W tych dniach odbędzie się w Tallinie zjazd prawników państw bałtyckich. Jako litewscy delegaci udali się na zjazd prezes Trybunału Najwyższego Ciplijauskas, wiceprokurator Żalkauskas, sędzia Trybunału Danauskas i referent Rady Stanu Raczkauskas.-

Zagraniczne echa wyroku kowieńskiego. "Times" /z 27.III.1935/ pisze w sprawie wyroku kowieńskiego, co następuje: Przebieg procesu był poprawny, lecz spowodu niezwykle wielkiej liczby oskarżonych trudno było zbadać wyczerpująco sprawę. Świadkowie wykazali, iż oskarżeni są winni, że przeprowadzali na wzór niemieckich nazi ćwiczenia nawpółwojskowe i t.d., lecz kiedy oskarżeni wytłumaczyli te okoliczności i kiedy prokuratorzy i adwokaci wygłosili swe przemówienia, odniosło się wrażenie, że nie udowodniono oskarżonym projektowania poważnego powstania. Niewielka ilość broni, znalezionej przez policję u aresztowanych świadczy, iż oskarżenie o groźne powstanie jest przesadzone. Znaleziono 200 rewolwerów i 20 - 30 strzelb, których część należała do strażników leśnych i innych pracowników posiadających odpowiednie zezwolenia. Trzej oskarżeni o zamordowanie Jesutisa wykazali swe alibi, co jednak nie było ani dokładnie zbadane, ani też obalone.

W innym artykule "Times" pisze o naprężonej sytuacji w Kłajpedzie i dochodzi do wniosku, że Litwa naruszyła statut kłajpedzki. Jednak "Times" podkreśla, że Niemcy kłajpedzcy utrzymywali kontakt z niemieckiemi organizacjami politycznemi. Daje to okazję do podejrzenia, iż Niemcy kłajpedzcy są lojalni nie względem Litwy, a tylko względem Niemiec.

Co się tyczy Litwy, obecnie, kiedy już pierwszy strach minął, rozumie ona, iż nie wolno prześladować całej ludności Kłajpedy.-

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

K r o n i k a.

T a r c i a w ś r ó d l u d o w c ó w ."Liet.Żinios" Nr.71 /III. 1935/:Zarząd centralny partji liaudininków zawiadomił, że ostatnio członkowie stronnictwa K.Szaltenis i W.Cybulskis w porozumieniu z usuniętym z partji W.Kvieską usiłowali wpłynąć na niektóre ugrupowania, aby się wypowiedziały za jego postulatami. Podejmując tę akcję, sprzeciwili się uchwale o usunięciu Kvieski z partji i wykroczyli przeciw karności organizacyjnej. Wzywali oni do przybycia na zebranie ludowców w Olicie, na którem miał złożyć sprawozdanie W.Kvieska.

Komitet centralny partji ludowców, rozpatrzywszy na posiedzeniu w dn.26 marca sytuację, jaka powstała w związku ze szkodliwą działalnością W.Cybulskisa i K.Szaltenisa uchwalił obu usunąć ze stronnictwa.-

D o k o ł a z j a z d u "P i e n o c e n t r a s a" .Prasa kowieńska /z 28.III.1935/:W wyniku ostatniego zjazdu "Pienocentrasa" wyłonił się nowy zarząd w składzie: prezes J.Glemża, K.Jacewicziusa /p.o.wiceprezesa/, sekretarz - F.Dawgela.

Rada kooperatywy została ukonstytuowana w składzie następującym: prezes dr.J.Krikszcziunas, wiceprezes B.Słaboszewiczius i sekretarz K.Kregżde.

Ten sam skład organów wykonawczych kooperatywy był uprzednio.-

S p r a w a p r o p a g a n d y t u r y s t y k i .Prasa kowieńska /z 28.III.1935/:Zarząd Związku Turystycznego rozpoczął kampanję w sprawie propagandy zagranicą wystawy rolniczo-przemysłowej, która zostanie otwarta we wrześniu.

W najbliższym kwietniowym zeszycie wydawanego w 4 językach "Si Baltic Revue" ukaże się obszerny artykuł p.M.Szalcziusa w jęz. angielskim o malowniczych miejscowościach w Litwie.

Jak wiadomo, Związek opracowuje statut t-wa akcyjnego wzorowych hoteli. Kapitał zakładowy będzie wynosił 100.000 lt.,przyczem zostanie on podzielony na tysiąc akcyj.-

D o k o ł a o r g a n i z a c j i o b r o n y p r z e c i w l o t n i c z e j .Prasa kowieńska /z 28.III.1935/:Gabinet Ministrów przyjął na swem posiedzeniu projekt ustawy o obronie przeciwgazowej i przeciwlotniczej.

Dn.27 marca w lokalu Aeroklubu odbyła się narada, na której rozważono kwestję obrony ludności przed napadami powietrznemi. W naradzie wzięli udział przedstawiciele różnych organizacyj. Uchwalono założenie zwiazku obrony przeciwlotniczej. Aeroklub upoważniono do opracowania statutu zwiazku.

W krótkim czasie zostanie zwołana druga narada w tej sprawie.-

N o w y d z i e n n i k p r o w i n c j o n a l n y .Prasa kowieńska /z 28.III.1935/:W Telszach ukazał się dziennik "Telszu Naujenos".-

Z a j ś c i e z p r o f . S t a n k i e w i c z e m .Prasa kowieńska /z 28.III.1935/:27 marca wydarzyła się awantura na wykładzie obrońcy w sprawie Neumanna i Sassa prof.Stankiewicza.

Gdy prof. Stankiewicz zmierzał korytarzem ku sali wykładowej, oczekiwali go już tu demonstrujący przeciw niemu studenci. Niebawem zaczęto gwizdać i ozwały się okrzyki "Heil Hitler". Demonstracja została ponowiona na samym wykładzie.

Napróżno prof.Stankiewicz usiłował umitygować studentów. Wśród ogólnego hałasu, gwizdania i nieprzyjaznych względem niego okrzyków musiał on opuścić salę wykładową.-

S t a t y s t y k a s z k o l n i c t w a n a L i t w i e ."L. Aidas" Nr.72 /III.1935/:W bież.roku szkolnym do szkół powszechnych uczęszcza 249.665 uczniów /w roku ub.241.410/, w tem 128.922 chłopców i 120.743 dziewcząt. W czasie zimy uczęszcza do szkół powszechnych 199.292 uczniów, natomiast 50.373 uczniów uczęszczało do szkół tylko latem /maj-czerwiec i wrzesień-październik/.

Do szkół utrzymywanych przez M-stwo Oświaty uczęszcza 19.664 uczniów, przez samorządy - 224.890, przez organizacje - 4.855, przez seminarja nauczycielskie - 256. Języki wykładowe: litewski 231.723 uczniów, żydowski - 13.353, niemiecki - 886, rosyjski - 561, polski - 550, łotewski - 495 i mieszane - 2.097. Pod względem wyznania uczniowie dzielą się na:katolików - 218.367, ewangelików - 7.371, prawosławnych - 2.888, starowierów - 4.195, Żydów - 16.226 i in.wyznań - 618. Do szkół powszechnych uczęszcza 10,72% ogółu ludności.

W szkołach powszechnych pracuje w r.b. 4.498 nauczycieli, w tem mężczyzn 2.036 i kobiet 2.462. W szkołach utrzymywanych przez M-stwo Oświaty pracuje 352 nauczycieli, przez samorządy 3.974,przez organizacje 126, przez seminarja nauczycielskie 6, nauczycieli rezerwowych - 40-tu. Pod względem narodowości nauczyciele dzielą się: na Litwinów - 4.100, Żydów - 322, Niemców - 25, Rosjan - 14, Białorusinów - 7, Polaków - 15, Łotyszów - 14, innychnarodowości - 1. Pod względem wyznania:katolików 4.027, ewangelików - 124, prawosławnych 20, starowierów 3, Żydów 322, innych wyznań 2-ch.

Każdy nauczyciel szkoły powszechnej pracuje zimą przeciętnie z 45 uczniami, zaś latem z 29-ciu.

Niższych szkół zawodowych jest 6 z 46-ciu klasami i oddziałami: stolarskim, metalurgicznym, murarskim, skórniczym, krawieckim, kulinarnym, tkackim i t.d. W szkołach tych jest 336 uczniów, w tem 333 Litwinów, 2 Rosjan i jeden innej narodowości. Pod względem wyznania zaś 331 katolików, 3 luteranów i 2-ch prawosławnych. W szkołach tych wykłada 45-ciu nauczycieli.

Niepaństwowych szkół niższych zawodowych jest obecnie 4: 3 w Kownie i jedna w Poniewieżu. Mają one 39 klas, 441 uczniów i 51 nauczycieli. Wartość majątku tych szkół wynosi 313.519 litów 16 centów.-

U s t ą p i e n i e g e n . D a u k a n t a s a z z a r z ą d u Z w i ą z k u S t r z e l c ó w . Radjo Kowieńskie /z 30.III.35/: W tych dniach ustąpił z zarządu Zwiazku Strzelców gen.Daukantas, który pełnił tam funkcje skarbnika.-

VIII. Z ZYCIA LITWINÓW I PRASY LITEWSKIEJ W WILNIE.

K r o n i k a.

Z e b r a n i e l i t . T - w a G o s p o d a r c z e g o ."Vil. Rytojus" Nr.26 /III.1935/: 25 marca odbyłosię w Wilnie doroczne zebranie lit.T-wa Gospodarczego. Prezes Towarzystwa p.St.Szpokas odczytał sprawozdanie z rocznej działalności organizacji. T-wo posiada 99 oddziałów i kółek rolniczych, 1.071 członków, 9 spółdzielni /roczny ich obrót wyniósł 75.469 zł./, 4 punkty przetwarzania mleka. Instruktorzy Towarzystwa odwiedzili w ciągu roku 978 zamieszkałych przez Litwinów miejscowości, udzielając rolnikom różnych praktycznych porad i organizując wystawy sztuki ludowej.

Zarząd Towarzystwa po ustąpieniu dr.Olsejki ukonstytuował się w sposób następujący: R.Bagdonas, inż.M.Czibiras, B.Leśkiewicz, Stefanowicz /rolnik/, St.Szpokas /rolnik/, Versecki /rolnik/ i Umbrażiunas /rolnik/.-

U c h y l e n i e k o n f i s k a t y "V i l .R y t o j u s a" . "Vil.Ryt." Nr.26 /III.1935/:Z rozporządzenia Starostwa Wileńskiego skonfiskowany został tegoroczny numer "Vil.Ryt." /Nr.16/ za kronikarską wzmiankę p.t."Odgłosy 16-go lutego". Obecnie wileński Sąd Okręgowy wzmiankowaną konfiskatę uchylił.-

Z ż y c i a h a r c e r z y l i t e w s k i c h w Ś w i ę c i a n a c h."Vil.Rytojus" Nr.26 /III.1935/:W Święcianach już w 1928 r. powstało towarzystwo harcerzy-Litwinów im.Witolda, rekrutując się przeważnie spośród uczniów miejscowego gimnazjum litewskiego. Obecnie harcerze-Litwini przygotowują się do urządzania obozów letnich. Brali oni czynny udział w obchodzieświęta narodowego 16 lutego. 1 marca zorganizowali harcerze wieczorek, na którym odegrali parę sztuk.-

x

x x